

Møteinnkalling

Utvalg: Styremøte for Kunnskapssenter for Utdanning

Møtested: AR T-401

Dato: 19.05.2022, kl. 13.45-16.00

Eventuelt forfall meldes snarest på e-post til karianne.malmo@uis.no

Tiden 12.30-13.30 vil Styret ha sammen med Håkon Kavli og Elisabeth Buk-Berge fra Kunnskapsdepartementet. Selve styremøtet vil begynne klokken 13.45.

Saksnr.	Innhold
SM-KSU 01/22	Godkjenning av innkalling og saksliste
SM-KSU 02/22	Godkjenning av møtebok fra styremøte 29. september 2021
SM-KSU 03/22	Årsrapport 2021 til Kunnskapsdepartementet
SM-KSU 04/22	Arbeid ved senteret og ansettelse i 2022
SM-KSU 05/22	Systematisk arbeid med strategiske mål på KSU: Mål 2
SM-KSU 06/22	Eventuelt

SM-KSU 01/22 Godkjenning av innkalling og saksliste

Forslag til vedtak:

Styret ved KSU godkjenner innkalling og saksliste.

SM-KSU 02/22 Godkjenning av møtebok fra styremøte 29. september 2021

Dokumenter i saken:

-Møtebok fra styremøte 29. september 2021, vedlegg 1

Forslag til vedtak:

Styret godkjenner møtebok fra styremøte 29. september 2021.

SM-KSU 3/22 Årsrapport 2021 til Kunnskapsdepartementet

Dokumenter i saken:

-Årsrapport 2021 til Kunnskapsdepartementet, vedlegg 1

Forslag til vedtak:

Styret ved KSU tar saken til orientering.

SM-KSU 04/22 Arbeid ved senteret og nyansettelser i 2022

Senterleder orienterer styret om KSUs pågående arbeid med kunnskapsoppsummeringer, nettverksbygging, formidlingsutvikling, workshops og undervisning samt ansettelse.

Forslag til vedtak:

Styret ved KSU tar saken til orientering.

SM-KSU 5/22 Systematisk arbeid med strategiske mål på KSU: Mål 2

I tidligere styremøter har vi snakket om at vi kan ha et av de strategiske målene på dagsorden med tanke på innspill og støtte til hvordan KSU arbeider. I dette styremøtet vil vi sette følgende mål på dagsorden: *Kunnskapssenter for utdanning skal være en viktig del av kunnskapssystemet for å øke kvalitet i hele utdanningssektoren, fra barnehage til høyere utdanning.*

Dokumenter i saken:

- Strategi for Kunnskapssenter for utdanning, vedlegg 1

Forslag til vedtak:

(formuleres i møtet)

SM-KSU 6/22 Eventuelt

Stavanger, 12.05.2022

Marianne Skogerbø

styreleder

Elaine Munthe

sekretær for styret

Møtebok

Utvalg: Styremøte for Kunnskapssenter for Utdanning

Møtested: Nettmøte via Teams

Dato: 29.09.2021, kl. 13.00-15.30

Følgende faste medlemmer møtte:

Eksterne representanter:

Marianne Skogerbø

Milena Adam

Sigrid Blömeke

Interne representanter:

Dag Husebø

Kristin Akerjordet

Fra styresekretariatet møtte:

Elaine Munthe (sekretær)

Nina Kalvatn Friestad (vikar for utvalgssekretær Kari-Anne Malmo)

Forfall:

Kari-Anne Malmo

Møtet ble ledet av Marianne Skogerbø.

Saksnr. Innhold

SM-KSU 14/21 Godkjenning av innkalling og saksliste
SM-KSU 15/21 Godkjenning av møtebok fra styremøte 24. juni 2021
SM-KSU 16/21 Orientering om KSU-prosjekter som er i slutfasen
SM-KSU 17/21 Kommunikasjonsstrategi for KSU
SM-KSU 18/21 Styreseminar våren 2022
SM-KSU 19/21 Eventuelt

SM-KSU 14/21 Godkjenning av innkalling og saksliste

Vedtak:

Styret ved KSU godkjente innkalling og saksliste.

SM-KSU 15/21 Godkjenning av møtebok fra styremøte 24. juni 2021

Vedtak:

Styret godkjente møtebok fra styremøte 24. juni 2021.

SM-KSU 16/21 Orientering om KSU-prosjekter og publikasjoner

Vedtak:

Styret ved KSU tok saken til orientering

SM-KSU 17/21 Kommunikasjonsstrategi for KSU

Vedtak:

Senterleder tar innspillene videre og bearbeider dokumentet.

SM-KSU 18/21 Styreseminar 2022

Vedtak:

Styreseminar og styremøte i 2022 vil bli holdt 19-20. mai. Senterleder finner sammen med styreleder fram til egnet lokasjon.

SM-KSU 19/21 Eventuelt

Ingen saker under eventuelt

Stavanger, 29.09.2021

Marianne Skogerbø

styreleder

Elaine Munthe

sekretær for styret

Kunnskapssenter
for utdanning

Universitetet i Stavanger

Årsrapport 2021

Forord

Årets rapport tar utgangspunkt i Kunnskapscenter for utdanning (KSU) sin vedtatte strategi for perioden 2020-2024. Strategien framhever fem strategiske mål for senteret å arbeide med. De fire første er alle relatert til mandatet gitt til senteret, og det femte handler om arbeidsmiljø. I denne rapporten tar vi for oss de fire mandatsrelaterte målene for KSU og hva vi har oppnådd for å realisere disse.

Årsrapporten tar for seg det andre året av KSUs virksomhet etter flytting til Universitetet i Stavanger. Å være lokalisert på et universitet skaper både nye forventninger og nye muligheter. I 2021 har KSU for eksempel vært involvert i et doktorgradskurs innen kvalitativ metasyntese og har selv vært ansvarlig for et doktorgradskurs som ga en introduksjon til systematisk kunnskapsoppsummering (med introduksjon til både metaanalyse og metasyntese).

KSU er fortsatt i en utviklingsfase. Et viktig mål er at andre blir kjent med KSU og at senterets virksomhet oppleves relevant for mange. Årets rapport viser at virksomheten vår har rettet seg mot barnehage, grunnopplæring og lærerutdanning i 2021. Dette er hovedområder for senteret å sikre gode kunnskapsgrunnlag for. Vi skal også ivareta andre utdanninger innen høyere utdanning, men - i tråd med vedtatt strategi - prioriterer vi lærerutdanning i første omgang, og vi skal styrke vår innsats mot høyere utdanning framover.

KSU arbeider både nasjonalt og internasjonalt. Vi var med på å stifte Norsk nettverk for systematisk kunnskapsoppsummering (NORNESK) i 2019, og fra høsten 2021 har

KSU ledervervet i styret. NORNESK har som mål å fremme bruken av systematiske kunnskapsoversikter som viktige og grunnleggende kunnskapsgrunnlag i arbeidet med beslutninger i politikk, forskning og praksis i alle sektorer. Dette passer perfekt med KSU sitt mandat, og både gjennom NORNESK og gjennom arbeidet vi har deltatt i med OECD, Nederland og Belgia, formidler vi behov for solide kunnskapsgrunnlag og samarbeid med sektoren i å identifisere behov og gjennomføre kunnskapsoppsummering.

Stavanger, 15. januar 2021

Elaine Munthe
Senterleder

ELAINE MUNTHE - Senterleder

Innholdsfortegnelse

STYRELEDERS TILBAKEBLIKK PÅ 2021.....	7
1. Å STYRKE FORSKNINGSGRUNNLAGET FOR PRAKSIS, POLITIKK OG FORSKNING...	8
1.1 NB-ECEC; Skandinavisk barnehageforskning i 2018 og 2019.....	8
1.2 Barns lesing på skjerm versus papir - en metaanalyse	10
1.3 Språklig og sosial inkludering i barnehage	10
1.3.1 Språklig inkludering	11
1.3.2 Sosial inkludering	11
1.4 Spesialpedagogisk forskning i Norden - en scoping-oversikt.....	12
1.5 Utviklingssamtaler i skolen - tema og roller. En metasyntese	13
1.6 Nordisk lærerutdanningsforskning 2010-2020.....	15
1.7 Ulike former for kunnskapsoppsummering.....	15
1.8 Forskningsnotater publisert i 2021	16
1.9 Nye prosjekter som er igangsatt i 2021	16
1.9.1 Digitalisering i grunnopplæring - GrunnDig	16
1.9.2 Senter for spesialpedagogisk forskning og inkludering - SpedAims.....	16
1.9.3 Å rekruttere og å beholde lærere.....	16
2. OPPLÆRING INNEN SYSTEMATISK KUNNSKAPSOPPSUMMERING	17
3. EN KUNNSKAPSAKTØR NASJONALT OG INTERNASJONALT	18
3.1 Lærerutdanningsportalen	18
3.2 Utdanningsdirektoratet.....	19
3.3 Desentralisert ordning for barnehage- og skoleutvikling	19
3.4 Norsk nettverk for systematisk kunnskapsoppsummering (NORNESK).....	19
3.5 Internasjonalt samarbeid med kunnskapsaktører	19
3.6 UH-sektoren nasjonalt og internasjonalt.....	20
4. ULIKE FORMER FOR FORMIDLING.....	21
4.1 Nettstedet til KSU er en ressursbank.....	21
4.2 Facebook og Twitter.....	22
4.3 Podcast	22
5. TOTALREGNSKAP KSU PR 31.12.2021	23
6. ANSATTE VED KUNNSKAPSSENTER FOR UTDANNING I 2021.....	24
VEDLEGG - OVERSIKT OVER PUBLISERTE FORSKNINGSNOTATER I 2021	25

STYRELEDERS TILBAKEBLIKK PÅ 2021

Kunnskapssenterets styre har i 2021 hatt tre ordinære styremøter: 10. februar, 24. juni og 29. september. Også dette året har vært preget av koronapandemi, nedstengninger og restriksjoner for å gjennomføre fysiske møter. Alle styremøtene har derfor blitt gjennomført digitalt.

I 2021 har styret særlig jobbet med å følge opp og støtte senterledelsen i arbeidet med den ambisiøse strategien som ble vedtatt i 2020; Kunnskapssenterets første driftsår ved Universitetet i Stavanger. Vi har også hatt et stort fokus på kvalitet i senterets forskningsarbeid og publiseringer, og videre støttet opp om senterets arbeid med anvendelse og formidling av systematiske kunnskapsoversikter. Alle innkallinger og møtebøker fra styremøtene er tilgjengeliggjort på nettsidene til Kunnskapssenter for Utdanning: <https://www.uis.no/nb/kunnskapssenter-for-utdanning/senterstyre>

20. mai gjennomførte senterledelsen og styreleder det årlige dialogmøtet med Kunnskapsdepartementet. Et viktig tema som ble tatt opp i møtet var planlegging av evaluering av senteret. Dette skal skje i senterets fjerde driftsår og vil i første omgang være i form av en egenevaluering. Styret vil i tiden framover være opptatt av å støtte opp om planleggingen av evalueringen. Kunnskapsdepartementet uttrykte tilfredshet med senterets arbeid så langt, på tross av oppstart i en svært krevende tid.

Styret setter stor pris på arbeidet senterets ledelse og ansatte har utrettet i 2021, og ser fram til samarbeidet i året som kommer!

Marianne Skogerbø
Styreleder

1. Å STYRKE FORSKNINGSGRUNNLAGET FOR PRAKSIS, POLITIKK OG FORSKNING

Det første strategiske målet i strategien for KSU omhandler å styrke forskningsgrunnlaget for praksis, politikk og forskning ved å gjennomføre og formidle systematiske kunnskapsoversikter innen relevante tema. I 2021 har KSU ferdigstilt seks kunnskapsoversikter. De seks kunnskapsoversiktene representerer ulike former for kunnskapsoppsummering; "scoping-oversikt", kvantitativ meta-analyse, kvalitativ metasyntese, og "levende kart". I tillegg har vi fått antatt en artikkel som handler om det å gjøre systematiske kunnskapsoppsummeringer, og vi har publisert 36 forskningsnotater (se punkt 1.8 nedenfor).

I det som følger, vil vi kort presentere hver publikasjon og vektlegge presentasjon av resultater.

1.1 NB-ECEC; Skandinavisk barnehageforskning i 2018 og 2019

Furenes, M.-I., Reikerås, E., Moser, T., Munthe, E. (2021). Trender i empirisk barnehageforskning i de skandinaviske landene 2006-2019 - en forskningskartlegging. Stavanger: Kunnskapssenter for utdanning. <https://www.uis.no/nb/forskning/kunnskapssenter-for-utdanning>

Kunnskapssenter for utdanning søkte om og fikk tildelt et oppdrag som ble lyst ut av Danmarks Evalueringsinstitutt og Utdanningsdirektoratet. Oppdraget gikk ut på å identifisere, vurdere, analysere og syntetisere skandinavisk, empirisk barnehageforskning for årene 2018 og 2019. Totalprosjektet omfattet flere leveranser:

- En Word-fil med abstrakter av alle studier som ble vurdert til middels eller høy kvalitet, samt «tagging» av hver studie

med kodeord som NB-ECEC-databasen anvender, og oversettelse av disse til dansk, svensk og engelsk.

- En Excel-fil som inneholder informasjon om alle studier som ble screenet og vurdering av disse
- En tabellrapport som kun inneholder tabeller med resultater for studiene i 2018 og 2019 samt tabeller som oppsummerer resultater fra 2006 til 2019 (på norsk og dansk).

En rapport som drøfter tendenser i forskning fra 2006 til 2019 og presenterer resultater for 2018 og 2019 (på norsk og dansk).

Med mer enn 40 involverte personer og mange leveranser, har dette vært et stort prosjekt å koordinere og følge opp. Prosjektleder har vært førsteamanuensis May Irene Furenes, og administrativ leder har vært kontorsjef Kari-Anne Svensen Malmo.

Kartleggingen for 2018 og 2019 viser at det er en fortsatt økning i antall publikasjoner, noe som tyder på at det forskes mer og at det sannsynligvis finnes flere aktive barnehageforskere. Dermed skapes det et bedre grunnlag for at barnehagelærerutdanningene og andre utdanninger innenfor feltet, samt ulike tilbud for profesjons- og kompetanseutvikling, kan bli mer forskningsbasert.

Andelen publikasjoner som er rettet mot «Pedagogiske praksiser» og «Undervisning og læring» viser den mest markante økningen gjennom de siste åtte årene, og dette kan tyde på at forskningens relevans for praksisfeltet øker tilsvarende. Vi ser også en større bredde i aldersgrupper som studiene omhandler, selv om det fortsatt er en overvekt av studier som tar for seg eldre barn i barnehagen.

Det stadig økende antallet studier som benytter seg av ulike former for observasjon som forskningsmetode kan tas som en mulig indikator for en viss praksisnærhet i forskningen.

Når det gjelder forskningsmetoder, er det fortsatt en stor dominans av forskning som har en deskriptiv tilnærming (over to tredjedeler av publikasjoner i 2018 og 2019) og som baserer seg utelukkende på kvalitative data (omtrent tre kvart av publikasjoner i 2018 og 2019). Her synes forholdene å være nokså stabile sammenlignet med tidligere års kartlegginger. Disse funnene understreker behovet for et større metodemangfold for å styrke kunnskapsgrunnet som framkommer i skandinavisk barnehageforskning. Dette reflekterer en forskningstradisjon i skandinavisk barnehageforskning der metoder som frembringer kvalitative data har dominert. De fleste veiledere i forskerutdanningene vil dermed selv ha sin styrke innen kvalitativ forskning, noe som medfører at bestemte typer forskningsspørsmål ikke vil bli stilt og blir overlatt til andre forskere og akademiske disipliner. Tverrfaglig- og disiplinært samarbeid kan være en mulighet for å utvide metoderepertoaret som brukes i skandinavisk barnehageforskning.

Andelen publikasjoner med middels og høy kvalitet øker, noe som kan bety at barnehageforskningen i de skandinaviske landene de siste årene ikke bare har publisert kontinuerlig mer, men også bedre forskning. Flere årsaker kan ha bidratt til styrkingen av kvaliteten. Én av disse kan være internasjonaliseringen av forskning. Andelen engelskspråklige publikasjoner har siden 2015 ligget på mellom 50-60 %, mens den i 2010 lå under 20 %. Et viktig bidrag til dette kan være en styrket forskerutdanning, det vil si flere ph.d.-kandidater, som i betydelig grad publiserer internasjonalt. Dette kan igjen reflektere en større satsing på barnehage og barnehageforskning fra myndighetenes side, noe som blant annet kan finne uttrykk i en styrket forskningsfinansiering. En annen faktor er en større andel internasjonale samarbeidsprosjekter, som det økte antallet studier i samarbeid med andre OECD-land (14 i 2018 og 18 i 2019) kan være et uttrykk for.

Man bør imidlertid også se på mulige ulemper med den betydelige dreining mot internasjonal (dvs. engelskspråklig) publiseringsvirksomhet. Selv om det medfører at skandinavisk forskning blir lest av flere og får større internasjonal betydning, kan forskningen miste noe av sin relevans for barnehagesektoren i de nordiske land, særlig med tanke på praksisfeltet. Et annet moment er at forskning og forskningsbaserte diskusjoner i en så betydningsfull samfunnssektor også bør ha og ivareta sitt nasjonale fagspråk. Vi ser foreløpig ikke noe fare for at fagdiskusjoner mister de skandinaviske «morsmålene», men det synes viktig at også internasjonal publisert forskning gjøres tilgjengelig på skandinaviske språk. Fagtidsskrifter i de respektive landene, hvor det presenteres og diskuteres internasjonale publiserte skandinaviske forskningsprosjekter, vil her fortsatt ha en viktig funksjon, ikke minst for å gjøre forskningen relevant for praksisfeltet.

1.2 Barns lesing på skjerm versus papir – en metaanalyse

Furenes, M.I., Kucirkova, N., Bus, A.G. (2021). A Comparison of Children's Reading on Paper Versus Screen: A Meta-Analysis. *Review of Educational Research*, 91, 4, 483-517. DOI: <https://doi.org/10.3102/0034654321998074>

I denne studien stiller vi spørsmål ved hvilket format (digitalt eller papir) som egner seg best for barns forståelse for historien og deres vokabular.

For å kunne identifisere relevant litteratur ble det gjennomført systematiske søk i flere internasjonale databaser: Vi fant 39 studier rapportert i 30 artikler som sammenlignet effekten av lesing i form av digitale bøker og lesing i form av papirbøker på barns forståelse av historiefortellingen og deres vokabular. Analysene omfatter 1812 barn i alderen 1-8 år. De fleste studiene som er inkludert i metaanalysen er gjennomført mellom 2010 og 2018.

Vi fant ut at når papirversjonen og den digitale versjonen av fortellingen er den samme, og bare skiller seg med lesestemme eller uthevet trykk som tilleggsfunksjoner i den digitale boken, så gir papirbøker bedre effekt enn digitale bøker. Videre fant vi at digitale bøker er mer effektive enn papirbøker for å øke barnas vokabular. Dette er spesielt tilfelle for digitale bøker som inkluderer en ordbok som definerer sjeldne ord og uttrykk. Ordboken er mest effektiv når den brukes alene og ikke i kombinasjon med andre funksjoner, noe som bekrefter teorien om at det er vanskelig å kombinere begge aktivitetene: å engasjere seg i en historie og konsentrere seg om ordbetydninger.

Videre fant vi at i de tilfeller de digitale bøkene hadde tilleggsfunksjoner utformet for å øke barns mulighet til å skape mening av fortellingen, oppveide digitale bøker ikke

bare de negative effektene av den digitale enheten; de fungerte bedre enn trykte bøker. I tillegg viser funn fra denne studien at den digitale enheten i seg selv, og funksjoner som ikke direkte støtter innholdet i fortellingen, forstyrrer forståelsen av innholdet. Spesielt vil en ordbok som definerer ord og uttrykk bidra til barns forståelse av meningsinnhold i historien. Funnene tyder på at støtte fra de voksne har størst effekt på barnets vokabular og deres forståelse av historien. Dette gjelder for lesing i både papirbøker og digitale bøker. Oppsummert kan en si at produsenter av digitale bøker bør være varsomme med tilleggsfunksjoner som kan begrense barns forståelse av innholdet i historien. I tillegg bør barnehagelærere og foreldre være nøye med hvilke digitale bøker barn leser.

1.3 Språklig og sosial inkludering i barnehage

Vitenskapelig artikkel: Keles, S., Munthe, E., & Ruud, E. (2021). A systematic review of interventions promoting social inclusion of immigrant and ethnic minority preschool children, *International Journal of Inclusive Education*, DOI: 10.1080/13603116.2021.1979670

Rapport: Munthe, E., Kalandadze, T., Keles, S. (2021). Språklig og sosial inkludering av minoritetsspråklige barn i barnehagen, En kunnskapsoversikt. Stavanger: Kunnskapssenter for utdanning. ISBN: 578-82-8435-046-8.

Hovedproblemstillingen for dette arbeidet var: Hva vet vi om hvordan barnehageansatte kan arbeide med språklig og sosial inkludering når barna ikke har norsk som førstespråk? Problemstillingen retter seg mot nyankomne barn med andre hjemmespråk enn norsk, eller barn som ikke har vært så mye i norskspråklige miljøer.

Vi utførte to systematiske søk etter forskning om språklig inkludering og sosial inkludering. I tillegg har vi supplert disse søkene med søk etter norskspråklig litteratur, og vi gjennomførte et enkelt oppdateringssøk i

desember 2021. Rapporten inneholder fire kapitler. Introduksjon (kapittel 1), forskning om språklig inkludering i barnehage (kapittel 2), forskning om sosial inkludering i Barnehage (kapittel 3) og en kort oppsummering og drøfting av resultater fra de foregående kapitlene (kapittel 4). I kapittel 4 vil vi også peke på viktige veier videre for forskning på feltet.

1.3.1 Språklig inkludering

Det som framheves i studiene – både de internasjonale og de norske – er følgende:

1. Barnehageansatte må vurdere og gjennomføre endringer i vanlig praksis som reflekterer ulike språk og kulturer.
2. Alle barnehageansatte må ha forståelse for språk som en ressurs. Det vil si at de er opptatt av å fremme bruken av ulike førstespråk i barnehagen, og å bruke førstespråkene som en inngang til andrespråklæring.
3. Barn lærer andrespråk, de utvikler tidlig litterasitet gjennom «transspråking» (trans languaging). Det vil si at bruk av førstespråk kan lette inngangen til det nye språket.
4. Alle barnehageansatte må ha en bred og kompleks forståelse av språk og kommunikasjon. De må kunne nytte gestikulering, miming, bevegelser og lyder for å kommunisere med barn som ikke har et felles ordforråd med andre i barnehagen. Dialoger handler om mange former for kommunikasjon. Barnehager arbeider med språk gjennom hele dagen og har mulighet til å nytte ulike situasjoner til språkarbeid på naturlige, men systematiske måter.
5. Et dialogisk syn på kommunikasjon og språklæring framheves gjennomgående. Det vil si at barnet må få plass og muligheter for å påvirke dialogen. Den barnehageansatte må kunne fange opp

barnets intensjoner, interesser og ønsker og kunne bidra til utvikling av dialogen sammen med barnet.

6. Barnehageansatte må ha kunnskap og kompetanse til å arbeide med tidlig litterasitet i barnehagen, og til å støtte foresattes arbeid med tidlig litterasitet for barnet hjemme. Alle barn må bli lest for, og å gi foresatte støtte til dette anbefales av flere.

Videre er det mange ulike praksiser som er blitt anvendt i intervensjoner, og det er ingen av intervensjonene som er blitt framstilt som negative for språkutvikling. Det kan være vanskelig på bakgrunn av studiene som inngår i denne kunnskapsoversikten å si hva som har størst betydning eller hvilke elementer av en intervensjon som er de viktigste. Til det kreves det forskning med mer robuste design og det kreves flere studier.

Noen av de mest gjennomgående aktivitetene eller praksiser som er blitt anvendt for å styrke språkutvikling hos barn som lærer et nytt språk i barnehagen, er trening av ordforråd og arbeid med begynnende litterasitet. Vi gir konkrete eksempler på slike praksiser i kapittel 2.

1.3.2 Sosial inkludering

Det er langt færre studier om sosial inkludering i barnehage. Vi har identifisert syv kunnskapsoversikter og har i tillegg identifisert noen norske studier som er av betydning for forskningsspørsmålet.

Gjennom flere lesinger og diskusjoner om innholdet i artiklene, syntetiserte vi resultater på tvers av artiklene og utviklet fire tematiske kategorier som kunne beskrive hvilke perspektiver som framkom i studiene. De fire er:

1. En styrke- og ressursforståelse
2. En involveringsforståelse
3. En kulturmeklingsforståelse
4. En meningsfull samhandlingsforståelse

De norske studiene viser kompleksiteten i norske barnehager hvor det kan være noen få barn eller svært mange som ikke har lært mye norsk når de begynner i barnehage, og de kan være i barnehager hvor det er lite erfaring og kompetanse på flerspråklighet og flerkulturelt arbeid. I motsetning til mange av studiene som er basert i USA, er det ikke snakk om homogene, én-språklige minoriteter, men et mangfold av språklige minoriteter. Studiene fra Norge påpeker behovet for kultursensitiv omsorg, og de viser muligheter som sang og musikk skaper for sosial inkludering og fellesskap.

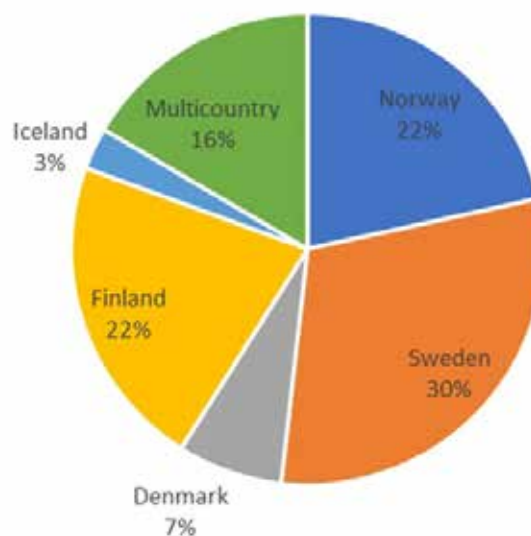
1.4 Spesialpedagogisk forskning i Norden - en scoping-oversikt

Keles, S., ten Braak, D., Munthe, E. (sendt til vurdering november 2021).

Kunnskapsoversikten over spesialpedagogisk forskning i Norden er skrevet på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet og i samarbeid med Utdanningsdirektoratet.

Oppdraget springer ut av et ønske om å få oversikt over eksisterende kunnskap om spesialpedagogisk forskning i forbindelse med etablering av et nytt senter for forskning om spesialundervisning og inkluderende praksis (SpedAims). Formålet med denne scoping-oversikten er å (a) undersøke fokus i og typer empiriske studier, (b) redegjøre for kjernebegreper innen feltet, og (c) identifisere kunnskapshull i den eksisterende litteraturen. Vi ønsket å finne ut hvordan begrepene eller konseptene «inkludering» («inclusion») og «spesialpedagogiske behov» («special education needs»), blir definert i empiriske studier, hvilke områder/temaer som er forsket på, samt hvilke inkluderende pedagogiske tilnærminger og praksiser eksisterende kunnskap omtaler.

Det ble foretatt et omfattende litteratursøk etter relevante fagfelleverderte artikler og bokkapitler i tre databaser. Søket resulterte i 135 studier som svarte til forhåndsdefinerte kriterier for inklusjon. Analysene viser at majoriteten av de inkluderte studiene var kvalitative (59%), tverrsnittstudier (85%), utført i Sverige (30%), og undersøkte inkluderende undervisning for barn med spesialpedagogiske behov i skolepliktig alder (37%) i inkluderende klasserom/skoler (52%).

Oversikt over prosentvis fordeling av studier per land.

Det har vært en jevn økning i antall nordiske empiriske studier som tar for seg praksiser for inkluderende undervisning.

At begrepet *inkludering* er vanskelig å definere, synes allment akseptert i feltet. Det er også akseptert at begrepet har flere forskjellige betydninger, og at inkludering ikke handler utelukkende om en fysisk inkludering av barn med spesialpedagogiske behov i vanlige klasserom. Ikke desto mindre var perspektivet som trådte tydeligst fram i denne scoping-oversikten, nettopp fysisk inkludering og inkludering som et fysisk anliggende i nordiske grunnskoler. Perspektiver som omfatter like rettigheter, herunder tilrettelegging for forskjellige og individuelle opplæringsbehov i en og samme klasse, var også et framtrædende tema.

Mens det var stor variasjon i hvordan forfatterne beskrev og definerte inkludering, var de studiene som definerte spesialpedagogiske behov mer samstemte i deres definisjoner. Forskningsfokus var for det meste på mangler eller utfordringer hos barn i denne elevgruppen (mangelorientert tilnærming; 66 % av studiene). Dette gjaldt studier fra samtlige nordiske land. Av de inkluderte studiene beskrev 44 % situasjonsbetingede tilnærminger til barn med spesialpedagogiske behov. Disse beskrev enten kun slike situasjonsbetingede tilnærminger eller slike tilnærminger i kombinasjon med en mangelorientert tilnærming.

Resultatene av scoping-oversikten bekrefter også at barn med spesialpedagogiske behov er en svært heterogen gruppe som inkluderer barn med forskjellige typer funksjonsnedsettelse, utviklingsforstyrrelser eller diagnoser og som derfor har behov for et like mangfoldig og heterogent opplæringsstilbud. Fagfeltet understreker at selv om elevenes utfordringer eller diagnose(r) kan si noe om hva slags hjelp barn trenger, må de individuelle undervisnings- og læringsbehovene like fullt kartlegges på

bakgrunn av undervisningskonteksten barnet er i. Pedagogiske inkluderingspraksiser kan innebære en tilpasning av klassestrukturen eller tilpasset opplæring; to tilnærminger som begge svarer til kravet om å tilby like muligheter til opplæring for alle elever. Slike tilnærminger kan oppsummeres som det å ivareta alle ved å tilpasse undervisningen til individet.

Kunnskapen man kan ta med seg fra forskning på inkludering i Norden er at det fremdeles er behov for ytterligere avklaring av definisjoner av inkludering og av hvem som trenger støtte. I tillegg avdekker denne scoping-oversikten et behov for studier av mer solid design (f.eks. RCT-studier, longitudinelle studier), kvantitative studier og mixed-methods-studier som kan si noe om hva de faktiske praksisene som anvendes betyr for elevenes læring og utvikling. Det er også viktig at framtidig forskning får fram elevers egne stemmer og at vi får mer innsikt i hva de ulike praksisene betyr for dem.

1.5 Utviklingssamtaler i skolen - tema og roller. En metasyntese

Munthe, E., Westergård, E., (sendt til vurdering desember 2021). A systematic review of research on communication in Parent-Teacher Conferences; Topics, roles and contexts.

Det er mange studier som dokumenterer positive relasjoner mellom foreldre-involvering i skole og barnas læring, og flere tidligere kunnskapsoversikter viser at foreldreinvolvering og samarbeid mellom skole og hjem kan ha betydning for elevers læring, sosial utvikling og relasjoner, og gjennomføring av skolegang. Likevel, på tross av en enhetlig vektning av betydningen av skole-hjem-samarbeid, rapporteres det stadig om manglende opplæring i skole-hjem-samarbeid blant nyutdannede lærere, og stadig manglende oppfølging og utvikling for lærere. Dette ser også ut til å være et internasjonalt fenomen.

Forskningsfeltet "skole-hjem-samarbeid", er forholdsvis utviklet, men mange ulike studier og intervensjoner. Men forskere har etterlyst mer forskning som selve samtalene som finner sted i utviklingssamtaler eller når lærere innkaller foresatte til skolen. Det er blitt hevdet at det er få slike studier, og i tidligere publikasjoner er det kanskje bare vist til to eller tre studier om selve samtalene.

Med dette som bakgrunn, valgte vi å undersøke om det stemmer at det ikke er flere studier, og vi valgte å undersøke hva det ville være mulig å lære av de studiene som forelå. Vi hadde to mål for studien: 1) å undersøke hva slags forskning vi kunne finne om kommunikasjon i foreldre-lærer-samtaler, og 2) å re-analysere og syntetisere forskningen for å kunne karakterisere kommunikasjonen og vurdere hvordan denne fremmer engasjement. Tre forskningsspørsmål ble utviklet for å operasjonalisere det siste målet:

Hvilke tema behandles i samtalene? Hvilke roller har eller tar lærere, foresatte og elever i kommunikasjonen? Hvordan er samtalene situert i den større skole-hjem sammenhengen?

Vi gjennomførte en systematisk kunnskapsoversikt med metasyntese. En metasyntese er en fortolkende metode som har til mål å integrere resultater fra kvalitative studier som har undersøkt det samme - eller et nært beslektet - tema.

1751 artikler ble identifisert i de søkene vi gjennomførte. Etter fratrukk av 326 duplikater, gjennomgikk vi 1425 artikler på tittel og abstrakt for å vurdere om de skulle inkluderes eller ikke (i tråd med forhåndsdefinerte kriterier). Dette førte til at 1285 ble forkastet. Det viste seg at det er svært mange publikasjoner som handler om «ti råd for foreldresamtaler» eller andre lignende tematikk som ikke baserte seg på empiriske studier.

140 studier ble så lastet opp i fulltekst og lest grundig. Denne gjennomgangen førte til at flere ble ekskludert, og til slutt hadde vi 33 studier som inngikk i vår studie. De 33 studiene ble utført i 13 forskjellige land, hvorav 13 studier fra Nord-Amerika og 17 studier fra Europa.

Beskrivelser av samtaler mellom lærere og foresatte var svært like uansett land, og det var også svært likt innhold i samtalene på tvers av land og på tvers av de fire ulike grupperingene vi identifiserte (samtaler med minoritetsspråklige foresatte, samtaler med foresatte som hadde barn med spesialpedagogiske behov, samtaler som foregikk i intervensjoner/utprøving av nye former, og samtaler som var i lærer-foreldre samtaler som ikke hadde en spesifikk kontekst eller målgruppe). Tema var hovedsakelig vurdering av elevens styrker og svakheter, tilbakemelding om resultater og atferd, planer for videre arbeid. Studiens styrke ligger i utforskningen av roller som framstår i kommunikasjon. Gjennom analyser av samtaler gjengitt i studiene, identifiserte vi 7 forskjellige roller som læreren kunne innta, ni roller som foresatte hadde og tre for elever. Elever var de minst aktive og var objekt i alle samtaler enten de var til stede eller ikke. Mangfoldet av roller for foresatte og lærere forklarer noe om interaksjonene som foregikk og kompleksiteten i samtalene selv om de var kortvarige. Samtalene settes ikke inn i en større skole-hjem-sammenheng i de inkluderte studiene, og vi anbefaler at de ulike rollene vurderes av deltakerne i slike samtaler for også å kunne videreutvikle skole-hjem-samarbeid.

Viktige spørsmål å arbeide med er: Hvilke roller er ønskelig for lærere, foresatte og elever? Hvordan kan ulike roller bidra til å fremme positivt samarbeid?

1.6 Nordisk lærerutdanningsforskning 2010-2020; et levende kart og scoping-oversikt

Forsström, S., Munthe, E. (2021). Nordisk lærerutdanningsforskning 2010-2020, et levende kart.

I løpet av 2021 har Kunnskapssenter for utdanning sluttført arbeidet med en database over forskning om lærerutdanning i de fem nordiske landene; Norge, Finland, Sverige, Danmark og Island. Database baserer seg på systematiske søk i fire databaser etter empiriske studier om lærerutdanning publisert internasjonalt i løpet av 2010-2020.

Søkene resulterte i 2886 publikasjoner etter vi hadde fjernet duplikater. Publikasjonene ble screenet med forhåndsbestemte inkluderings- og ekskluderingskriterier (se figur 1) og etter screeningsprosesser hadde vi 830 inkluderte artikler. De inkluderte artiklene ble kodet etter åtte hovedkategorier: lærerutdanningstypen, tema i studien, landet som forskningen handler om, studiemetoden, studiedesignet, dataen i studiet, studieobjektet og informantene i studien.

Database med alle de inkluderte studiene vil gjøres tilgjengelig som et «levende kart» samtidig som en scoping-oversikt blir publisert. Det levende kartet vil gi forskere i Norden og internasjonal tilgang til publisert forskning om lærerutdanning fra de nordiske landene på en interaktiv måte. Den systematiske scoping-oversikten som publiseres, vil inneholde beskrivelser og analyser av database. Analyser vil sammenligne forskning innen og på tvers av de fem nordiske landene. Den vil kartlegge og sammenligne forskning, beskrive styrker og mulige utfordringer.

Database inneholder flest publikasjoner om finsk lærerutdanning. Totalt har vi identifisert 353 studier fra Finland, 267 fra Norge, 240 fra Sverige, 34 fra Danmark og 8 fra Island. Det har vært en jevn økning i

forskning i Finland, Sverige og Norge mellom 2010-2020, men Island og Danmark har ikke samme utvikling. De fleste studiene fokuserte på lærerutdanning i grunnskole eller videregående skole, etterfulgt av barnehage. De fleste studiene brukte kvalitative metoder med spørreskjemaer, en-til-en-intervjuer og innsamling av informantgenererte data som datainnsamling-metoder. Refleksjonsstudier var det vanligste studiedesignet med lærerstudentene som studieobjekter.

1.7 Ulike former for kunnskapsoppsummering - En artikkel antatt til publisering

Munthe, E., Bergene, A.C., Furenes, M.I., Gilje, T., Keles, S., ten Braak, D., Wollschied, S. (antatt til publisering). Systematisk kunnskapsoppsummering for utdanningssektoren, Norsk Pedagogisk Tidsskrift.

Denne metodeartikkelen gir en introduksjon til systematisk kunnskapsoppsummering av utdanningsforskning. En systematisk kunnskapsoversikt vektlegger en vitenskapelig tilnærming preget av systematikk og åpenhet om alle de ulike valgene som tas underveis i forskningsprosessen, samt en vurdering av kvalitet av kunnskapsgrunnlaget. Artikkelen har til hensikt å gi innsikt i kunnskapsoppsummering som egen forskningsmetode og å presentere noen av de vanligste formene for kunnskapsoppsummering (f.eks., kunnskapsoversikt med tematisk syntese, metaanalyse, metasyntese). Avslutningsvis diskuteres noen overordnede aspekter/utfordringer ved systematisk kunnskapsoppsummering på tvers av ulike former, som kvalitetsaspektet i systematiske kunnskapsoversikter og bruken av kunnskapsoppsummeringer i forskning, politikktutvikling og praksis.

1.8 Forskningsnotater publisert i 2021

Foruten å selv utføre kunnskapsoppsummering, er KSU opptatt av å gi utdanningssektoren tilgang til forskning av god kvalitet som andre forskere har ansvar for. Vi anser dette som en viktig del av vår strategi om å kunne skape et godt kunnskapsgrunnlag innen ulike områder for utdanningssektoren.

Nettsiden til KSU er blitt fornyet i tråd med overgangen til ny plattform for hele UiS, og det innebærer at alle våre ressurser nå er søkbare i en ressursbank. Det gjør det enkelt å stadig fylle på og utvide kunnskapsbasen med nye kunnskapsoversikter.

Kunnskapsoversikter publisert i internasjonale eller nasjonale tidsskrifter er ofte vanskelig tilgjengelige for ikke-vitenskapelige lesere. KSU har derfor lagt vekt på å kle vitenskapelige kunnskapsoversikter om til en mer forståelig språkdrakt samtidig som vi også vektlegger å bruke vitenskapelige begreper, men da med forklaringer i fotnoter. Vi kaller kortversjonen som skrives på norsk for et forskningsnotat. Den oppgir referansen og lenke slik at en som leser et forskningsnotat lett får tilgang til originalartikkelen (i den grad hele artikkelen er tilgjengelig i fulltekst). Én fast ansatt ved KSU har i hovedoppgave å lede dette arbeidet, og å ivareta at studentassistenter får nødvendig opplæring og veiledning slik at de selv utvikler den fagligheten som er nødvendig for å framstille forskningsnotater og bistå hverandre.

I løpet av 2021 ble det skrevet totalt 36 forskningsnotater (se Vedlegg 1).

1.9 Nye prosjekter som er igangsatt i 2021

1.9.1 Digitalisering i grunnopplæring - GrunnDig

KSU, sammen med forskere ved UiO og HVO, ble tildelt et oppdrag fra Utdanningsdirektoratet om å framskaffe et kunnskapsgrunnlag om digitalisering i

grunnopplæring. Dette kunnskapsgrunnlaget favner svært vidt og omfatter flere systematiske søk og synteser av forskning, synteser av policy-dokumenter, innhenting av erfaringer fra grunnopplæringssektoren, og i tillegg analyser av trender og innspill til framtidige forskningsspørsmål og forskningsdesign.

Arbeidet er organisert i fem «arbeidspakker» og skal slutføres i november 2022. Prosjektet skal gi flere leveranser underveis, bl.a. forskningsnotater og podcast-episoder relatert til tematikken.

1.9.2 Senter for spesialpedagogisk forskning og inkludering - SpedAims.

SpedAims er finansiert av Forskningsrådet i tillegg til egeninnsats fra alle partnere. Det er fem forskningsmiljøer som er partnere i nettverks-senteret; UiO (vertsinstitusjon), UiB, UiA, Nord Universitet og UiS. Ved UiS er flere enheter involvert, og KSU har ansvar for å lede det som kalles «Arbeidspakke 1» og som handler om å utarbeide relevante kunnskapsoversikter for senterets fagfelt.

1.9.3 Å rekruttere og å beholde lærere

Høgskolen på Vestlandet (HVL) tok kontakt med KSU for å høre om vi kunne påta oss å gjøre en kunnskapsoversikt som syntetiserer forskning om det å rekruttere og å beholde lærere. Hva er gode rekrutteringsstrategier? Hva skal til for å beholde lærere?

Vi ble enige om å gjøre dette som et bidragsprosjekt, og KSU har fått et samarbeid med forskere ved University of Durham som har forsket på lignende spørsmål tidligere. Sammen med denne forskergruppen skal prosjektet munne ut i en rapport og vitenskapelige artikler. Rapporten skal være klar til juni 2022.

2. OPPLÆRING INNEN SYSTEMATISK KUNNSKAPSOPPSUMMERING

KSU skal styrke opplæring innen systematisk kunnskapsoppsummering og 2021 ble et år med økt aktivitet innen opplæring. Vi vil spesielt framheve at vi samarbeidet med et annet fakultet om å tilby et phd-kurs innen kvalitativ metasyntese i vårsemesteret, og at vi tilbød det første selvstendige phd-kurset fra KSU høsten 2021. Kurset tok sikte på å nå tre hovedmål: (1) En forståelse av hvorfor kunnskapsoversikter er viktige innen utdanningsfeltet, dvs. formålet med og prinsippene for bevis i utdanning, (2) grunnleggende ferdigheter som trengs for å vurdere en forskningsartikkel og kunnskapsoversikten, og (3) kunnskap om fasene og praksisene for å gjennomføre en kunnskapsoversikt. Samlet sett fikk vi svært

positive tilbakemeldinger fra studentene når det gjelder kursets innhold, struktur og ekspertisen til KSU-instruktørene. De meldte at kurset var engasjerende, opplysende og de opplevde en bratt læringskurve i området.

Det første kurset i vårsemesteret ble gjennomført digitalt via Zoom, mens det andre kurset var fysisk på campus. Antall deltakere var langt større på det første kurset, men introduksjonskurset ga deltakere og kursholdere god anledning til å samhandle og til å prøve ut ulike didaktiske virkemidler. Introduksjonskurset vil bli avholdt hver høst, og i vårsemesterene framover vil vi gi muligheter for fordypning i metaanalyse og på sikt også metasyntese.

Oversikt over opplæringstilbud fra Kunnskapssenter for utdanning i 2021:

UiS-AGORA 11. februar: Systematisk kunnskapsoppsummering - Hva og Hvorfor?

UiS-AGORA 25. mars: Utvikling av protokoll for systematisk kunnskapsoppsummering

13.-16. april: Phd-kurs i metasyntese og metaetnografi

22.-23. april: Workshop om SR og bruk av EPPI for forskergruppe ved NTNU

30. april: Systematic reviews and meta-analysis, Invited workshop at Universidade Católica Portuguesa, Portugal.

25. juni: Meta-analysis: Basic Introduction workshop for RBUP Øst og Sør, Oslo

4.-6. oktober: Phd-kurs i kunnskapsoppsummering - en introduksjon

3. EN KUNNSKAPSÅKTØR NASJONALT OG INTERNASJONALT

KSU er en av flere aktører som arbeider med framstilling og formidling av kunnskap til utdanningssektoren. Vi skal samarbeide innen dette systemet for å styrke bruken av forskning og bidra til kvalitetsutvikling. I vår strategi for første fem-årsperiode, skriver vi at viktige mål er :

- Å få etablert god kommunikasjon med andre kunnskapsaktører
- Å delta aktivt nasjonalt og internasjonalt i samarbeidsprosjekter og formidling.

3.1 Lærerutdanningsportalen

Lærerutdanningsportalen ble lansert 27. oktober 2021 på et møte i Universitets- og høyskolerådet - Lærerutdanning (UHR-LU). Det var UHR-LU som i sin tid vedtok at de ville kontakte Kunnskapssenter for utdanning for å høre om det var mulig å få til et samarbeid om å utvikle en nettressurs beregnet på lærerutdannere. Lærerutdanningsportalen (LU-portalen) er dermed et samarbeid mellom UHR-LU og KSU. Det er oppnevnt et redaksjonsråd for portalen, som består av medlemmer fra UHR-LU og KSU.

Hensikten med LU-portalen er å styrke forskningsbasert videreutvikling av lærerutdanninger, gjennom deling av forskning og forskningsbaserte erfaringer. Innholdet består av forskning og forskningsbaserte eksempler på praksiser i lærerutdanninger i tillegg til policydokumenter og evalueringer som er relevante.

- Forskning som formidles er kunnskapsoversikter, både fra norske forskere (ved KSU eller andre steder) og internasjonalt. De publiseres enten i fulltekst og i originalversjon (dersom mulig), eller som forskningsnotat med lenke til originalversjonen. I tillegg er det arbeidet med en Nordisk database over forskning om lærerutdanning som vil være

tilgjengelig fra LU-portalen i løpet av 2022 (se ovenfor).

- Vi bygger også opp en oversikt over forskningsprosjekter ved læresteder som handler om forbedring av lærerutdanning. Alle lærerutdanninger kan få formidlet informasjon om slike prosjekter, og kan også få tilgang til hva andre arbeider med. På sikt vil de også få tilgang til resultater fra prosjektene.
- Det tredje området som LU-portalen gir tilgang til, er sentrale dokumenter. Dette kan være Meldinger til Stortinget, evalueringer av lærerutdanning eller andre former for policy-dokumenter.

Redaksjonsrådet for lærerutdanningsportalen er:

- Hilde Inntjore - UiA.
- Ingeborg Krange - OsloMet
- Gørill Warvik Vedeler - UiT
- May Irene Furenes - KSU
- Studentrepresentant fra KSU: Nina Kalvatn Friestad

Rådet ledes av Elaine Munthe - senterleder ved KSU
Sekretær for Rådet: Kari-Anne Svensen
Malmo - kontorsjef ved KSU
Observatør med talerett - kommunikasjonsrådgiver ved KSU

3.2 Utdanningsdirektoratet

Utdanningsdirektoratet er en svært sentral og viktig kunnskapsaktør for barnehage og grunnopplæring. KSU har i 2021 gjennomført et oppdrag for Utdanningsdirektoratet (en review om spesialpedagogisk forskning i Norden som vi har vist til ovenfor), og vi har også vunnet en konkurranse om et nytt oppdrag for å framskaffe et kunnskapsgrunnlag om digitalisering i grunnopplæring. Gjennomføringen vil innebære kontakt med Utdanningsdirektoratet og samarbeid om en sluttkonferanse i 2022. I løpet av 2021 var KSU også invitert til å gi innsikt i arbeid med vitenskapelig kunnskapsoppsummering for ansatte ved Utdanningsdirektoratet.

3.3 Desentralisert ordning for barnehage- og skoleutvikling

Den 19. november 2021 arrangerte Høgskolen på Vestlandet (HVL) den siste nettverkssamlingen for nasjonale desentraliserte ordningen for arbeidsplassbasert kompetanseutvikling i skole (Dekomp) og barnehage (Rekomp). Denne ordningen administreres nasjonalt av Utdanningsdirektoratet i samarbeid med statsforvaltere i fylkene, kommuner og UH-sektoren. Til denne samlingen kom svært mange av aktørene fra læresteder over hele landet som arbeider med barnehager og skoler. Senterleder var invitert til å holde et innlegg om forskningsbasert skoleutvikling, og benyttet anledningen til å undersøke hva slags tema som er de vanligste å arbeide med på skolene i ordningen og hva skolene mener er viktige områder å utvikle kompetanse innen. Dette er viktig informasjon for KSU i arbeidet med å planlegge framtidige kunnskapsoversikter og i arbeidet med forskningsnotater.

Arbeidet i den desentraliserte ordningen er av stor interesse for KSU, ikke minst med tanke på forskningsformidling og samarbeidet som foregår mellom UH og barnehager og skoler om å arbeide med ulike måter å anvende forskning.

3.4 Norsk nettverk for systematisk kunnskapsoppsummering (NORNESK)

NORNESK ble opprettet i februar 2019. Det er et nettverk som har til hensikt å fremme kunnskap om og anvendelse av systematiske kunnskapsoversikter. Gruppen som kom sammen og stiftet NORNESK i 2019 har ledet arbeidet videre med årlige seminarer og årsmøter. I 2021 ble det utviklet et grunnlagsdokument og en organisering. Representanter kommer fra mange forskjellige disipliner og profesjoner og NORNESK er derfor en tverrfaglig og tverrsektoriell sammensetting. Fra høsten 2021 overtok senterleder ved KSU som styreleder av NORNESK.

21. oktober 2021 ble det årlige seminaret i regi av NORNESK holdt. Tema var: Dagens kunnskap for morgendagens beslutninger – kunnskapsoppsummeringens rolle. Opptak fra seminaret er tilgjengelig digitalt: https://video.uia.no/media/t/0_jyqq15n4

3.5 Internasjonalt samarbeid med kunnskapsaktører

KSU har fortsatt et godt samarbeid med EPPI-senteret i London og med SKOLFI-senteret i Stockholm. I løpet av 2021 utarbeidet vi forslag til et symposium for den årlige, store utdanningskonferansen som arrangeres av American Educational Research Association (AERA). Vårt forslag slapp gjennom måløyet og ble antatt til konferansen som skal være i 2022.

KSU har holdt innlegg og blitt invitert med i diskusjoner om forskningsbasert utdanning og praksis i OECD (Strengthening the Impact of Education Research), et seminar i regi av Utdanningsdepartementet i Nederland, og et seminar i regi av ResearchEd i Belgia. Vi hadde også en forelesning på et digitalt seminar (4. mai 2021) som Nordisk Ministerråd arrangerte (NordEd).

3.6 UH-sektoren nasjonalt og internasjonalt

Kunnskapsaktører er også andre forskere og utdannere i UH-sektoren. Det var ikke vært mulig å delta aktivt på konferanser for å presentere KSU som et forskningscenter i 2020, men i 2021 fikk vi én anledning. Hele senteret deltok på den nordiske utdanningskonferansen som fant sted i Odense, Danmark. Alle deltakerne fra KSU hadde helt spesifikke oppgaver å utføre, enten det var å betjene vår stand og informere om KSU, å gå på forelesninger hvor kunnskapsoversikter ble presentert for å knytte kontakter, eller å presentere forskning fra KSU.

Følgende forelesninger ble gitt av ansatte ved KSU:

Furenes, M.I. (2021). Scandinavian Research on Early Childhood Education and Care.

Keles, S., ten Braak, D., & Munthe, E. (2021). Inclusion of children with special education needs in Nordic countries: A scoping review.

Munthe, E., & Westergård, E. (2021). Parent-Teacher Conferences; Topics, roles and contexts. A metasynthesis.

Norsk barnehageforskningskonferanse er et samarbeid mellom de to nasjonale barnehageforskningssettene som er finansiert av Forskningsrådet: Filiorum, som legger ved UiS og BarnKunne ved HVL. I 2021 var det Filiorum sin tur til å arrangere en digital konferanse som samlet mer enn 650 deltakere i oktober.

KSU hadde ett innlegg på denne konferansen sammen med leder av FILIORUM som tok utgangspunkt i arbeidet med databasen NB-ECEC:

Furenes, M.I., & Reikerås, E.K.L. The diversity of Scandinavian research on early childhood education and care.

Serap Keles (til venstre) og May Irene Furenes, begge forskere ved KSU, presenterer under NERA 2021-konferansen.

4. ULIKE FORMER FOR FORMIDLING

I KSU sin strategi står det: Strategisk og målrettet formidling er et sentralt arbeidsområde for KSU. KSU skal ha etablert målrettede formidlingstiltak som innbyr til interaksjon og refleksjon og som stimulerer til bruk av forskning på ulike måter. KSU vil vektlegge digitale formidlingsformer gjennom et nettsted som gir tilgang til kunnskapsoversikter og kartlegginger, og vil satse på annen formidling blant annet gjennom webinarer og podcast.

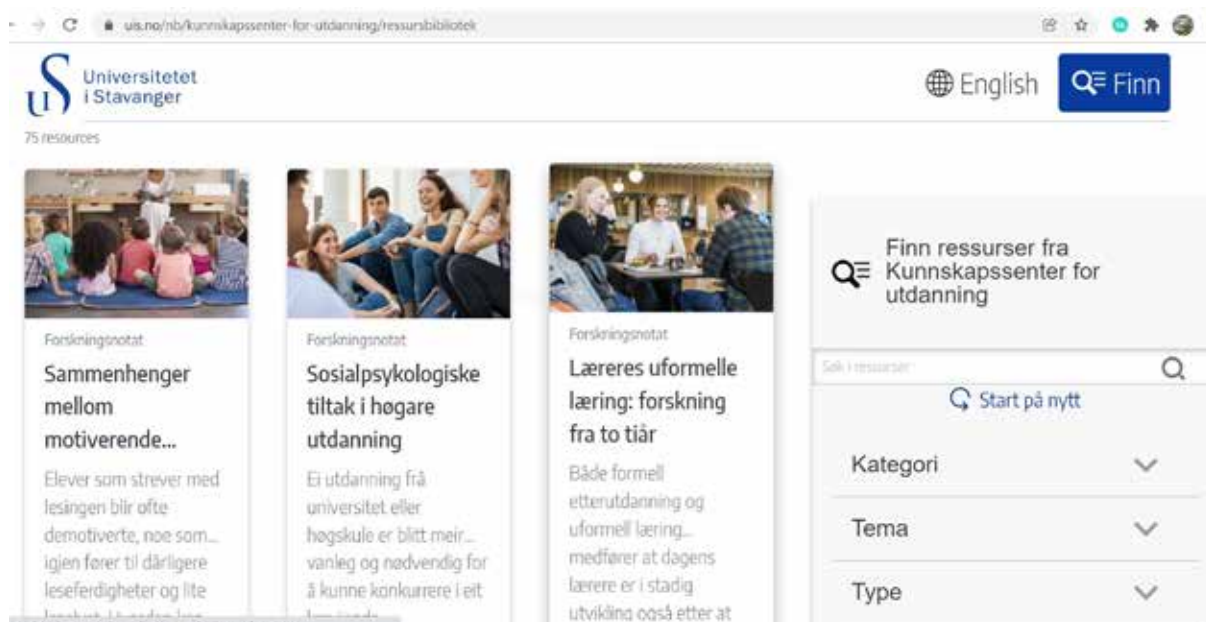
I de foregående kapitlene har vi redegjort for ulike typer kunnskapsoppsummeringer, digitale kart, vitenskapelige artikler og vitenskapelige rapporter. Vi har også redegjort for utvikling av en ny, digital portal for lærerutdannere og flere samhandlingssituasjoner og faglige dialoger vi har vært en del av dette året. Her vil vi se litt nærmere på digital formidling gjennom nett, sosiale medier og podcast.

4.1 Nettstedet til KSU er en ressursbank

Universitet i Stavanger gikk i 2021 over til en ny publiseringsplattform som gir brukere store søkemuligheter. 2021 var preget av omleggingen som ikke var ferdigstilt før på høsten.

Nettstedet til KSU har i dag omtrent 80 ressurser i form av systematiske kunnskapsoppsummeringer, forskningsnotater og aktuelle nyheter og formidlingsartikler om forskning som er relevant for utdanningssektoren.

Hensikten med ressursbank-tenkningen er at hver bruker kan søke etter de ressursene han eller hun har bruk for, ut fra «Kategori» (barnehage, grunnopplæring 1-13, høyere utdanning), «Tema» (som for eksempel profesjonsutvikling, lesing, skriving og mange andre) og «Type», det vil si type ressurs (forskningsnotat, kunnskapsoversikt, levende kart, podcast).

Skjermdump fra KSUs nettside

4.2 Facebook og Twitter

KSU deler innhold fra KSU-nettsiden (fra slutten av oktober i fjor også fra Lærerutdanningsportalen) på vår Facebook-side. I 2021 delte vi 75 innlegg på Facebook, og innleggene nådde alt fra noen hundre personer og opptil snaut 7000 personer for det mest populære innlegget. Ved årsskiftet hadde vi 1747 følgere av vår Facebook-side (1451 i 2019 og 1583 i 2020).

KSU bruker også Twitter, både for å følge andre sentre og forskere og videreformidle viktig informasjon om systematisk kunnskapsoppsummering i tillegg til å videreformidle innhold fra våre FB-sider. Ved nyttårsskiftet hadde vi 673 følgere (546 i 2019 og 606 i 2020).

4.3 Podcast

KSU er i gang med å lage sin egen podcast-serie - "Oppsummert kunnskap." Første episode ble publisert i juni 2021, med tittelen "Hva er en kunnskapsoversikt?"

Deltakere var senterleder Elaine Munthe og førsteamanuensis Dieuwier Ten Braak, begge fra KSU, som snakket om hva systematiske kunnskapsoversikter er, hvorfor de er viktige og hvordan de kan brukes i utdanningssektoren.

Grunnet rådende korona-restriksjoner var studioet for lite for flere personer å oppholde seg i, og det var derfor ikke mulig å fullføre flere episoder enn denne i 2021. Virksomheten blir tatt opp igjen i 2022.

KSU deltok dessuten i en ekstern podcast i 2021. I Utdanningsforbundets podcast-serie "Lærerrommet" var vi representert i episoden "Hvorfor er lærerutdanning viktig?"¹

¹ <https://www.utdanningsforbundet.no/nyheter/2021/larerrommet-hvorfor-er-larerutdanningen-viktig/>

5. Totalregnskap KSU pr 31.12.2021

	Regnskap per 31.12 2021	Budsjett per 31.12 2021	Avvik	Regnskap per 31.12.2020	Endring 2021-2022
Inntekter fra KD (tildelingsbrev fra KD)	-12 400 000	-12 400 000	0	-11 400 000	8,8 %
Overført til dekning av kostnader UiS	998 000	1 000 000	-2 000	1 000 000	-0,2 %
Totalt inntekter	-11 402 000	-11 400 000	-2 000	-10 400 000	9,6 %
Fast lønn	4 425 909	4 503 727	-77 818	3 731 169	18,6 %
Vikar	48 842	48 875	-33	375 295	-87,0 %
Midlertidig lønn	809 430	1 421 446	-612 016	488 974	65,5 %
Avsetning ubrukt ferie og fleksitid	86 790	0	86 790	107 044	-18,9 %
Overført til prosjektfinansiering	-1 854 738	-1 356 405	-498 333	-210 520	781,0 %
Overtid	9 374	0	9 374	3 012	211,2 %
Sosiale avgifter	2 238 841	2 463 606	-224 764	2 038 196	9,8 %
Sykepenger	-6 869	-126 104	119 235	-6 190	11,0 %
Foreldrepenger	-18 004	-44 000	25 996	-168 411	-89,3 %
Totalt lønn og praksis	5 739 573	6 911 144	-1 171 571	6 358 569	-9,7 %
Investering	10 940	0	10 940	78 395	-86,0 %
Drift	909 049	1 535 000	-625 951	954 014	-4,7 %
Reiser og seminar-/kursavgifter	276 469	300 000	-23 531	154 375	79,1 %
Totalt investering, drift og reiser	1 196 458	1 835 000	-638 542	1 186 784	0,8 %
Indirekte kostnader/dekningsbidrag	-735 955	-493 961	-241 994	-36 422	1920,6 %
Effekt prosjekt	-735 955	-493 961	-241 994	-36 422	1920,6 %
RESULTAT	-5 201 923	-3 147 817	-2 054 106	-2 891 068	79,9 %
Akkumulerte midler ved inngangen til 2022	6 226 684				

KSU fikk tilslag på flere søknader om eksterne prosjekter i 2021, og som regnskapet viser, ble det derfor ompostert lønnsmidler fra basisbevilgning til eksterne prosjekter (1 854 738). Eksterne prosjekter gir seg også utslag i posten «Indirekte kostnader» som gjenspeiles i «Effekt prosjekt». Utover dette er det utgifter til drift som var en god del lavere enn budsjettet. Regnskapet viser en solid økning fra 2020.

KSU har hatt flere runder med utlysninger av stillinger i 2021 og vil fortsette i 2022. Det er

foreløpig to nye, faste ansatte som begynner i løpet av våren 2022.

KSU har valgt en gradvis oppbygging ved UiS, og på grunn av den særskilte situasjonen skapt av pandemien, har det vært mindre utlegg til drift enn planlagt. Dette vil forhåpentligvis ikke være situasjonen i 2022 slik at det er mulig å arbeide videre med planer om utvikling av ressurser, formidlingsvirksomhet som foregår ansikt-til-ansikt så vel som digitalt og ansettelse.

6. ANSATTE VED KUNNSKAPSSENTER FOR UTDANNING I 2021

I løpet av de vel to årene som senteret har vært lokalisert til UiS, er antall ansatte mer enn tre-doblet. Ved utgangen av 2021 hadde KSU åtte fast ansatte, én midlertidig universitetslærer ansatt på timebasis, én professor 2 som er ansatt i en treårig stilling (20 % arbeidstid) og tre studentassistenter i mindre stillinger (inntil 20 % hver). Vi hadde én stilling som førsteamanuensis som var i ansettelsesprosess høsten 2021 (avgjørelse ble tatt i november slik at en ny person vil starte i april 2022), samt tre utlyste stillinger: to postdoktorstillinger, én knyttet til fagområdet mangfold og inkludering og én knyttet til det nye senteret for spesialpedagogisk forskning-SpedAims, og en fast stilling som prosjektmedarbeider (100 %).

Endringer i staben fra 2020 til 2021:

Morten B. Njå, førsteamanuensis, 100 % fast stilling fra april 2021

Sanna Forsström, førsteamanuensis, 100 % fast fra mai 2021

Leif Tore Sædberg, kommunikasjonsrådgiver i 100 % midlertidig stilling februar-juli 2021, og fast fra 1. des 2021

Nina Kalvatn Friestad, universitetslærer i 80 % midlertidig stilling fra august 2021

Therese Piggot, Georgia State University, professor 2 i metaanalyse/statistikk i 20 % stilling for tre år fra 1. oktober 2021

Vedlegg: oversikt over publiserte forskningsnotater i 2021

Januar:

- [Effekter av transformasjonsledelse i skolen | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)

Februar:

- [Multikulturalisme | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)
- [Flerspråklighet i barnehage og skole | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)
- [Gestikulering og forståelse i muntlige, verbale kommunikasjonssituasjoner | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)

Mars:

- [Effekter av tidlig intervensjon på utvikling av tallforståelse blant barnehagebarn og elever i 1. klasse | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)
- [Utforsking av tilhøvet mellom språkleg og matematisk dugleik | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)
- [Omvendt undervisning i matematikk | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)

April:

- [Sammenhenger mellom foreldres engasjement og barns skoletilpasning | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)
- [Skoleoverganger for barn og unge med autismespekterforstyrrelser | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)

Mai:

- [Hvilke områder må lærere i universitets- og høgskolesektoren ha kompetanse innen? | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)
- [Undervisningsekspertise i høyere utdanning | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)
- [Undervisnings- og lærings samarbeid i høgare utdanning | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)
- [Erfaringsbasert profesjonsutvikling i høyere utdanning | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)

August:

- [Sjølvbestemmingsteorien nytta i kroppsøvfaget | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)
- [Samanhengar mellom kroppsøving, fysisk aktivitet og skoleprestasjonar | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)
- [Implementering av fysisk aktivitet i skolen | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)
- [Skolebaserte tiltak for å fremme fysisk aktivitet blant unge jenter | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)
- [Fordeler ved å inkludere fysisk aktivitet i klasserommet | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)

September:

- [Effektiviteten av mindfulnessbaserte tiltak for styrking av psykisk helse i skolen | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)
- [Effekten av lesing på skriveferdigheter | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)
- [Effekten av bokutdelingsprogrammer på barns utvikling av leseferdigheter | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)

Oktober:

- [Pedagogiske tilnærminger til utvidet virkelighet | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)
- [Barrierar og løysingar for utvikling og implementering av nettundervisning i medisin | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)
- [Didaktisk digital forteljning | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)

November:

- Inkluderingsiltak for barn av immigranter og etniske minoriteter i barnehagen | Universitetet i Stavanger (uis.no)
- Politiske tiltak for å redusere mobbing | Universitetet i Stavanger (uis.no)
- Læreres perspektiver på nettmobbing | Universitetet i Stavanger (uis.no)

Desember:

- Seksuell trakassering i høyere utdanning | Universitetet i Stavanger (uis.no)
- Kjønn, nettverk og akademisk ledelse | Universitetet i Stavanger (uis.no)
- Læreres uformelle læring: forskning fra to tiår | Universitetet i Stavanger (uis.no)

Forskningsnotater utviklet spesielt for LU-portalen 2021

Juni:

- Digitale simulatorar si rolle i lærarstudentar si utvikling av mellommenneskeleg kompetanse | Universitetet i Stavanger (uis.no)
- Lærerutdanningene og profesjonsforberedelse av fremtidige lærere | Universitetet i Stavanger (uis.no)
- Partnerskap som et tredje rom for profesjonsutvikling i lærerutdanningen | Universitetet i Stavanger (uis.no)

Juli:

- Førebuing til seksualundervising i lærerutdanninga | Universitetet i Stavanger (uis.no)

Oktober:

- Betydninga av intervensjonar for å skapa positiv haldning til inkluderande utdanning hjå lærarstudentar | Universitetet i Stavanger (uis.no)
- Kjenneteikn på kvalitet ved rettleiarar i lærerutdanninga | Universitetet i Stavanger (uis.no)

Strategi for Kunnskapssenter for utdanning (KSU) ved Universitetet i Stavanger

Hovedformålet med KSU er å sammenstille og formidle nasjonal og internasjonal forskning på utdanningsområdet, arbeide systematisk med å videreutvikle sjangeren kunnskapsoversikter, og bidra til økt kompetanse på sammenstilling og oppsummering av forskningsresultater i samarbeid med norske forskere og internasjonale aktører på feltet.

- Fagmiljøet skal utføre kunnskapsoversikter med høy kvalitet og relevans, og som dekker hele utdanningssektoren.
- Fagmiljøet skal være en enhet som blant annet gjennom forskeropplæring bidrar til nasjonal kompetanse- og kunnskapsutvikling innen kunnskapsoversikter.
- Fagmiljøet skal gjennom å søke samarbeid medvirke til kapasitet- og kompetanseoppbygging i disiplinen kunnskapsoversikter ved andre miljøer i UH-sektoren.
- Fagmiljøet skal være internasjonalt orientert og søke å inngå samarbeid med relevante forskningsmiljøer innen kunnskapsoversikter.
- Fagmiljøet skal gjennom sin aktivitet utvikle og formidle kunnskap til relevante aktører i utdanningssektoren. Forskningsresultatene tilrettelegges på en slik måte at de blir lett tilgjengelig og forståelige for brukerne.
- Forskningsresultatene tilrettelegges på en slik måte at de blir lett tilgjengelig og forståelige for brukerne.
- Fagmiljøet skal medvirke til økt bruk av forskning i politikktutforming og praksisutvikling i utdanningssektoren.

I tillegg skal senteret ha oversikt over forskningsfronten og identifisere områder med behov for mer kunnskap og spille dette inn til myndigheter og forskningsmiljøer, og skape møteplasser om utdanningsforskning for forskere, praktikere og myndigheter. Formidlingen tilpasses senterets ulike målgrupper innenfor politikktutvikling, forvaltning, forskning, opplæring og undervisning. Kunnskapssenteret for utdanning skal være en enhet med faglig autoritet og faglig uavhengighet. Senteret står fritt til å formidle kunnskap og uttale seg på faglig grunnlag innen sitt ansvarsområde.

Strategiske mål for Kunnskapssenter for utdanning 2020 - 2025

1. Kunnskapssenter for utdanning skal styrke forskningsgrunnet for praksis, politikk og forskning.

Et hovedansvarsområde for KSU er å utarbeide og formidle systematiske kunnskapsoversikter og kartlegginger. Senteret skal definere områder av betydning for disse og skal være i dialog med oppdragsgivere eller søke forskningsprosjektmidler for å utvikle nødvendige kunnskapsoversikter/kartlegginger.

Hele utdanningssektoren er ansvarsområdet, og det vil si at fagfeltet er stort. I den første fem-årsperioden vil KSU vektlegge kunnskapsoversikter for barnehage, grunnsopplæring og lærerutdanning som utdanner til barnehage og grunnsopplæring. Systematiske kunnskapsoversikter for høyere utdanning vil også inngå i den første fem-årsperioden i den grad det er mulig.

Senteret vil derfor ikke kunne ha en «nisje» eller et definert faglig område å arbeide med, men vil ha selve metodikken systematiske kunnskapsoversikter, «systematic reviews», som det spisse fagfeltet. KSU skal ha spesialkompetanse på ulike former for systematiske kunnskapsoversikter og skal bidra i utvikling og bruk av teknologi som støtter dette arbeidet.

Arbeidet som KSU gjør må ha høy kvalitet, og det må gjennom fagfellevurdering. KSU vil derfor vektlegge publisering i internasjonale tidsskrifter i tillegg til populærvitenskapelig formidling.

2. Kunnskapssenter for utdanning skal være en viktig del av kunnskapssystemet for å øke kvalitet i hele utdanningssektoren, fra barnehage til høyere utdanning.

KSU er en av flere aktører som arbeider med framstilling og formidling av kunnskap til utdanningssektoren. Vi skal samarbeide innen dette systemet for å styrke bruken av forskning og bidra til kvalitetsutvikling i forskning. Viktige mål for femårsperioden er:

- Å få etablert god kommunikasjon med andre kunnskapsaktører
- Å delta aktivt nasjonalt og internasjonalt i samarbeidsprosjekter og formidling

3. Kunnskapssenter for utdanning skal formidle forskningsbasert kunnskap på måter som vekker interesse for- og anvendelse av- kunnskapsoversikter.

Strategisk og målrettet formidling er et sentralt arbeidsområde for KSU. KSU skal ha etablert målrettede formidlingstiltak som innbyr til interaksjon og refleksjon og som stimulerer til bruk av forskning på ulike måter. KSU vil vektlegge digitale formidlingsformer gjennom et nettsted som gir tilgang til kunnskapsoversikter og kartlegginger, og vil satse på annen formidling blant annet gjennom webinarer og podcast.

4. Kunnskapssenter for utdanning skal styrke opplæring innen systematiske kunnskapsoversikter.

KSU skal utvikle og tilby ulike former for veiledning og opplæring innen det å gjøre systematiske reviews. Dette vil omfatte blant annet:

- MA- og PhD-kurs som kan inngå i forskerutdanning nasjonalt/internasjonalt.
- Nettbasert opplæring og workshops for studenter, ansatte i UH-sektoren og andre interesserte for å fremme tilgang til forskning og forståelse av forskningslitteratur.

KSU skal etablere og drifte et nordisk tidsskrift for kunnskapsoversikter.

5. Kunnskapssenter for utdanning skal ha en strategisk organisering og kjennetegnes av et samarbeidende og utviklende arbeidsmiljø.

For å oppnå de strategiske målene for virksomheten er vi avhengige av å rekruttere dyktige medarbeidere. KSU har også som mål å vokse i antall medarbeidere i løpet av den første 5-årsperioden, og arbeid med opplæring gjennom blant annet MA og PhD-kurs vil bidra til at rekrutteringsgrunnet økes.

Det er et mål at KSU utvikler seg organisatorisk for både å holde tritt med og fremme virksomhetens vekst.

Medarbeidere ved KSU skal gis gode muligheter for faglig utvikling.